

نقش زوجین در تعالی معنوی یکدیگر

حنیفه جلالی^۱

چکیده

مهمترین نهاد هر جامعه ای خانواده است که نقش بسیار مهمی در تربیت فرزندان و آرامش روانی زوجین دارد که در محیط خانواده گاهی یک زن به علت عدم تکمین همسرش و حفظ اقتدار او موجب نارضایتی همسرش می شود و گاهی یک مرد هم به علت عدم انجام وظایفش نسبت به همسرش آرامش روحی و روانی او را برهم می زند، بنابراین باید در جهت استحکام خانواده تلاش کرد تا بتوان نیازهای روانی افراد خانواده تأمین شود. سوال اصلی این است که زوجین در تعالی معنوی یکدیگر چه نقشی دارد که به روش توصیفی_تحلیلی و به صورت کتابخانه ای جمع آوری شده است. نتایج تحقیق حاکی از آن است که زوجین در تعالی معنوی یکدیگر نقش های دارند که نقش زن نسب به مرد شامل: افزایش ایمان، شادمانی همسر، تمکین همسر، حفظ اقتدار همسر و نقش مرد نسبت به زن شامل: وفاداری، آرامش، خوش اخلاقی.

کلید واژه ها: تعالی معنوی، رشد، زوجین.

^۱. طلبه سطح دو، حوزه کوثر، شهرستان خاتم، یزد، مقاله اول، شماره تماس: ۰۹۹۲۶۵۰۸۷۳۹.

مقدمه

خانواده با ازدواج بین زن و مرد و متولد شدن فرزندان شکل می گیرد و با ازدواج تعهد و پیوند و مسئولیت بین زوجین منعقد می گردد. معنویت امور مهمی برای هر انسانی است که دیگران در افزایش یا کاهش معنویت و رشد آن موثر هستند که از جمله ی آنها زوجین است به طوری که زوجین در درون خانواده گاهی با رفتار خود محیط صمیمی خانه را دچار تنش و اضطراب می سازند و رابطه ی زوجین دچار سردی می گردد و در نتیجه معنویتشان هم دچار مشکل می گردد.

اهمیت تحقیق در این است که در برخی از خانواده ها تنش و اضطراب و گاهی طلاق عاطفی حاکم است که از طرفی معنویت زوجین دچار مشکل شده و به رابطه آنها آسیب رسانده است و گاهی زن و شوهر در نقش های خویش دچار مشکل شده اند که به روابط عدم صمیمیت و سرد مبتلا گردیده اند.

این مقاله به روش کتابخانه ای جمع آوری شده است و در پی پاسخ به این سوالات است:

سوال اصلی: نقش زوجین در تعالی معنوی یکدیگر چیست؟

سوالات فرعی:

نقش زن در تعالی معنوی مرد چیست؟

نقش مرد در تعالی معنوی زن چیست؟

در زمینه مقاله حاضر تالیفات متعددی صورت گرفته است که از جمله ی آنها عبارت است از:

۱_ احمدی فر، مجید (۱۳۹۸) در مقاله ای به نام «راهکارهای زندگی سالم و نقش مرد موفق خانواده»

که نویسنده در آن به راهکارها و عواملی که مرد را در زندگی موفق می سازد پرداخته است.

۲_ صادقی فر، حسن (۱۳۸۳) در مقاله ای به نام «عوامل معنویت در زندگی زوجین» که نویسنده در آن عوال و آثاری که معنویت زندگی زوجین را رونق می دهد می پردازد.

۳_ احمدی، رضا (۱۳۸۰) در مقاله ای به نام «موفقیت زوجین در زندگی مشترک بر اساس آیات» که نویسنده به راهکارهای و عوامل موفقیت زوجین در زندگی مشترک می پردازد.

وجه امتیاز مقاله حاضر با موارد گذشته در این است که در هیچ کدام از آنها به نقش زوجین در رشد تعالی معنوی یکدیگر نپرداخته است؟

۱_ مفهوم شناسی

۱_۱_ تعالی

تعالی در لغت به معنای برتری، بلندی، پیشرفت، ترقی، رفعت، بلندپایه شدن، بلندقدر شدن، رفعت یافتن^۱ و... آمده است. همچنین تعال در آن برای مبالغه است. تَعَالَ (به فتح لام) فعل امر است از تفاعل یعنی بیا بالا، اصلش آن است که کسی از بالا کسی را که در پائین است ندا کند و بگوید: تَعَال. سپس در اثر کثرت استعمال به معنی «بیا» به کار رفته اعم از آن که ندا شده در بالا باشد یا پائین یا مساوی با منادی، چنان که در اقرب الموارد و مفردات گفته است.^۲

تعالی در اصطلاح موقعیتی است پویا که عوامل موجود در آن به شکل خوب، استثنایی و مطلق وجود دارد و در یک انسان تعالی طلب که خود را در فرایند رشد و تعالی قرار داده است، به تدریج شکل

۱. معین، فرهنگنامه، ج ۶، ص ۵۶۷.

۲. راغب اصفهانی، مفردات، ص ۱۶۷۸.

می‌گیرد، نهادینه می‌شود و ظهور می‌کند. در این صورت، آن انسان، به‌عنوان اسوه و الگوی تعالی انسان‌های دیگر تجلی پیدا می‌کند.^۱

۲_ نقش زن در رشد تعالی معنوی مرد

مهمترین نقش زن در رشد تعالی معنوی مرد عبارتند از:

۱_۲_ افزایش ایمان

ایمان بخش مهمی از اعمال انسان در زندگیش است به طوری که یک انسان مؤمن، ایمانش در زندگیش و افکارش تاثیر مثبت دارد و زنی که با مشکلات زندگی در کنار همسرش و عدم گله و شکایت از همسرش صبر می‌کند مرد با دیدن صبر همسرش، ایمانش افزایش می‌یابد و چنین زنی موجب رشد تعالی معنوی مرد از لحاظ افزایش ایمانش می‌شود.

مرد با ایمان در زندگیش، با مشاهده ی صبر و یابوری همسرش تنها بر خدا توکل می‌کند و حضورش را در همه جا احساس می‌کند و هرگز با وجود او احساس ناامیدی و افکار منفی در زندگیش نمی‌کند که این نشانه ی ایمان مرد است، زیرا همسرش در کنار مشکلات هم پای او تحمل کرده و او با مشاهده ی همسرش و یابوری او بر خدا توکل کرده و از این لحاظ ایمانش افزایش یافته است.^۲

خداوند در قرآن می‌فرماید:

«إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ

رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ * أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا ...^۳ مؤمنان، تنها کسانی هستند که هر گاه نام

خدا برده شود، دلهایشان ترسان می‌گردد و هنگامی که آیات او بر آنها خوانده می‌شود،

۱. محبی، راه های دستیابی به جایگاه تعالی، ص ۷۸.

۲. ریحانی، تاثیر ایمان در زندگی، ص ۵۵.

۳. انفال: ۲-۴.

ایمانشان فزونتر می گردد و تنها بر پروردگارشان توکل دارند.* (آری)، مؤمنان حقیقی آنها هستند برای آنان درجاتی (مهم) نزد پروردگارشان است و برای آنها، آمرزش و روزی بی نقص و عیب است».

کسی که تنها خداوند را ربّ خود می داند، به او توکل می کند. نشانه‌ی ایمان کامل آن است که دل مؤمن با یاد خدا خشیت پیدا کند، با تلاوت و یادآوری آیات الهی، بر ایمانش افزوده شود، و توکل بر خدا کرده، نماز را به پا دارد، و به دیگران نیز کمک می‌رساند.^۱

امام علی (علیه السلام) می فرماید:

«الْإِيْمَانُ لَهُ أَرْكَانٌ أَرْبَعَةٌ التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ وَ تَفْوِيضُ الْأَمْرِ إِلَى اللَّهِ وَ الرِّضَا بِقَضَاءِ اللَّهِ وَ التَّسْلِيمُ لِأَمْرِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ»^۲: ایمان چهار رکن دارد توکل بر خدا، واگذاری کار به خدا راضی بودن به قضای خدا و تسلیم بودن در برابر فرمان خداوند عزوجل».

با توجه به مطالب مذکور هر مردی که ایمان دارد اولین مرحله‌ی دستیابی به ایمان توکل بر خداوند یگانه است و دستیابی به افزایش ایمان با وجود مشکلات زندگی و آرامش و صبوری همسر و رضایمندی در زندگی حاصل می شود و چنین زنی رشد تعالی معنوی مرد از لحاظ ایمان افزایش می دهد.

ایمان به خدا مهمترین عامل به وجود خداست. مرد با ایمان در زندگی تنها بر خدا توکل می کند، به طوری که او با وجود مشکلات زندگی و با وجود زنی صبور و همراه همیشه شادمان است، زیرا این زن تنها تکیه گاه و مایه‌ی آرامش وی برای عبور از سختی های زندگی است.^۳

^۱ . قرائتی، تفسیر نور، ج ۸، ص ۴۵۶.

^۲ . تمیمی آمدی، غررالحکم، ص ۸۹۰.

^۳ . رضایی، عوامل خوشبختی در زندگی مشترک، ص ۷۸.

«بحسن لأخلاقٍ يطيبُ العيشُ^۱: با خوش اخلاقی، زندگی نیکو و مطلوب می گردد».

همچنین آن حضرت می فرماید:

«إِنَّ الْمَرْأَةَ رِيحَانَةٌ وَ لَيْسَتْ بِقَهْرْمَانَةٍ، فَدَارِهَا عَلَى كُلِّ حَالٍ وَ أَحْسِنِ الصُّحْبَةَ لَهَا لِيَصْفُو

عَيْشُكَ^۲: زن، یک ریحانه است نه متولی و سرپرست امور. تو در هر حال با او مدارا کن و با

خوش رفتاری، زندگی را در کام خود شیرین نما».

با توجه به مطالب مذکور خوش اخلاقی زن موجب رضایتش از زندگی می شود و دیگران هم انسان

خوش اخلاق را دوست دارند و در محیط خانواده مرد می تواند با مدارا کردن و ملاطفت زنش را

خوش اخلاق سازد و نسبت به او با بد اخلاقی رفتار نکند که همسرش از وی ناراضی گردد.

اخلاق نیک تنها خنده و خوش رویی نیست بلکه داشتن خلق و خویی پسندیده است و اساس زندگی

هر انسانی با اخلاق فراهم می شود و اخلاق هر فرد تاثیر زیادی در زندگی او دارد و در محیط خانواده

نقش مهمی را ایفا می کند و مسائل اخلاقی و عاطفی در زندگی بر مسائل دیگر غلبه دارد اگر مردی

در محیط خانه با همسرش با مدارا رفتار کند^۳ زن هم با خوش اخلاقی و مهربانی با وی رفتار می

کند که خوش اخلاقی زن یکی از نقش های مرد در رشد تعالی معنوی اوست.

بنابراین رفتار انسان برخاسته از حالت درونی است اگر مردی در خانه با خشونت رفتار کند.

همسرش هم با وی با بد اخلاقی برخورد می کند اما اگر مردی در محیط خانه با خانواده اش مخصوصا

همسرش با مهربانی برخورد کند، زنش هم با خوس اخلاقی برخورد می کند.

۱ . کلینی، اصول کافی، ج ۸، ص ۵۷۸.

۲ . حر عاملی، وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۱۲.

۳ . واحدی، اخلاق پسندیده، ص ۶۷.

نتیجه

در این مقاله نقش زوجین در تعالی معنوی یکدیگر بیان شد و در محیط خانواده زوجین چه نقش هایی می توانند داشته باشند. زنی که نقش خود را به درستی ایفا کند همسرش ایمانش افزایش می یابد و شوهرش به ورطه ی گناه نمی افتد که در صورت تمکین همسرش و اطاعت از او هم موجب خوشحالی مرد می شود و هم ایمانش حفظ می گردد و در صورت استقبال از همسرش هنگام ورود به منزل اقتدار مرد را حفظ می کند و در مقابل مرد هم باید نسبت به همسرش وفادار باشد و به او خیانت نکند که آرامش روحی زن دچار مشکل شود و زن در برخورد با مرد با بد اخلاقی رفتار کند.

منابع و مآخذ

*قران

منابع فارسی

۱. احمدی، رضا، وظایف زن در زندگی، تهران: پر، ۱۳۹۸.ش.

۲. تهرانی، مژگان، عوامل مدارا در زندگی، تهران: جنگل، ۱۳۷۷.ش.

۳. دانشی، رضا، مراحل رشد، تهران: دانا، بی تا.

۴. داوودی، ریما، وفاداری در زندگی زن‌شویی، قم: دلربا، ۱۳۸۸.ش.

۵. دهخدا، علی اکبر، لغت نامه، تهران: امیر کبیر، ۱۳۷۹.ش.

۶. رامینی، اکبر، چگونگی رفتار کردن، تهران: دانا، بی تا.

۷. رحمانی، وحید، عوامل آرامش در خانواده، تهران: پر، ۱۳۸۸ ه.ش.

۸. رضایی، داوود، عوامل خوشبختی در زندگی مشترک، تهران: پر، بی تا.

۹. ریحانی، زهرا، تاثیر ایمان در زندگی، تهران: دانا، ۱۳۹۶ ه.ش.

۱۰. زهیری، محمد، راهکار خوش رفتاری، تهران: بی نا، ۱۳۸۴ ه.ش.

۱۱. سلیمانی، دنیا، صداقت زوچین، تهران: پر، ۱۳۷۸ ه.ش.

۱۲. قرائتی، محسن، تفسیر نور، تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، ۱۳۸۳ ه.ش.

۱۳. محبی، محمد، راه‌های دستیابی به جایگاه تعالی، تهران: دانا، ۱۳۸۹ ه.ش.

۱۴. معین، محمد، فرهنگ‌نامه، تهران: امیرکبیر، ۱۳۸۶ ه.ش.

۱۵. موسوی نسب، مهشید السادات، دلایل رشد در کودکان، قم: صادقی، ۱۳۸۹ ه.ش.

۱۶. مهربانی، رامین، لزوم تمکین زن از شوهر، تهران: دانا، ۱۳۷۷ ه.ش.

۱۷. نوری طبرسی، حسین، مستدرک الوسائل، قم: ال البيت، بی تا.

۱۸. واحدی، علی، اخلاق پسندیده، تهران: دانا، بی تا.

منابع عربی

۱۹. ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۴۰۸ ه.ق.

۲۰. تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، غرر الحکم و درر الکلم، قم: دار الکتاب الإسلامی، ۱۴۱۰ ه.ق.

۲۱. حرعاملی، محمد بن حسن، **وسائل الشیعه**، بیروت: دارالحیاه، ۱۴۱۵ه.ق.

۲۲. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، **مفردات**، بیروت: دار الشامیة، ۱۴۱۲ه.ق.

۲۳. صدوق، محمد بن علی، **الخصال**، تهران: کتابچی، ۱۳۷۷ه.ش.

۲۴. طبرسی، حسن بن فضل، **مکارم الاخلاق**، قم: الشریف الرضی، ۱۳۷۰ه.ش.

۲۵. کلینی، محمد بن یعقوب، **اصول کافی**، تهران: دار الثقلین، ۱۳۹۳ه.ش.

۲۶. مجلسی، محمد باقر، **بحار الانوار**، تهران: اسلامیة، ۱۳۸۶ه.ش.

۲۷. نوری طبرسی، حسین، **مستدرک الوسائل**، قم: ال البيت، بی تا.